

Zeldzaam en moeilijk uitroeibare soort

CHARLES VAN SCHAIK

De Stichting Duinbehoud heeft de afgelopen 25 jaar te maken gehad met een heel bijzondere soort in de duinen. De soort kon niet rekenen op Natuurbeschermingswet, Ecologische Hoofdstructuur, Vogel- en Habitatrichtlijn, maar kreeg toch speciale bescherming en voorzieningen om te overleven.

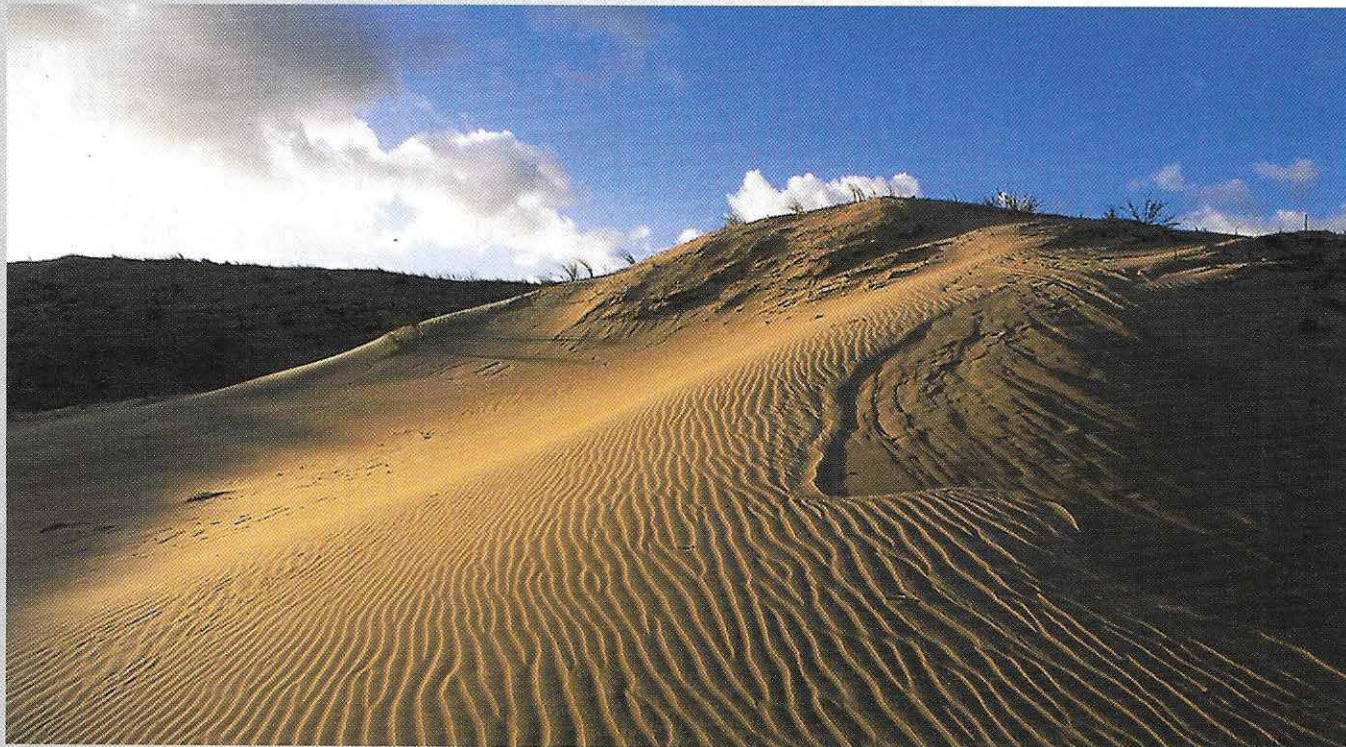
Het gaat om een uniek verschijnsel dat, ook nu nog, de nietsvermoedende recreant kan verrassen. Zo kon zij beter overleven dan de Griel en diens lotgenoten die niet meer in het duin terug te vinden zijn. Rond het midden van de vorige eeuw deed de wel heel bijzondere soort zijn intrede in de Nederlandse duinen. Ze hoort bij een even bijzondere habitat, die in Nederland alleen in de duinen te vinden is. Dat is in ons land een uitzondering, want in de rest van de wereld vind je de habitat eerder bij stedelijke milieus of industrie. Het is dus uitzonderlijk dat het habitat, tegen alle krachten in, toch bleef bestaan. Men heeft daar wel veel voor moeten doen. De bescherming en ontwikkeling van soort en habitat leidden tot tiental-

len, misschien wel honderden, grote en kleine politieke debatten, tot op landelijk niveau. De laatste tientallen jaren waren ook veel ingrepen nodig om aan de eisen van de soort tegemoet te komen. Het gaat om een hoop ontwikkelingsmaatregelen en speciale vergunningen. Dat heeft duizenden, misschien wel tienduizenden ambtelijke uren gekost en vele miljoenen aan overheidsgeld.

Zijden draad

U weet het inmiddels wel: het gaat om de soort Race-auto, met de fameuze internationale ondersoort Formule 1 en om het circuit van Zandvoort. Het is namelijk uniek zoals het circuit zich kon handhaven. De geschiedenis toont één rode draad, een zijden draad waaraan het circuit bungelde. Het is wonderlijk dat de krachtsinspanning van enkele enthousiastelingen ervoor kon zorgen dat het circuit in de Nederlandse duinen overleefde. En dat terwijl de veel besproken ondersoort Formule 1 sinds 1985 niet meer is aangetroffen, omdat het

Het gaat om een uniek verschijnsel (foto: Hans Schouten).

De omliggende duinen zijn tot stiltegebied verklaard (foto: Henk Wijkhuisen).

habitat er volgens de internationale (race)normen niet geschikt voor is.

In de naoorlogse opbouwperiode is het circuit ontstaan. Toen was dat nog mogelijk, ja zelfs gewoon. Ook Hoogovens, snelwegen, ECN Petten en woonwijken werden in het duin gebouwd. Later krabde men zich achter de oren, want de duinen ter plaatse waren helemaal weggevaagd en er was asfalt voor in de plaats gelegd. De races, en vooral de Grand Prix, bleken zeer storend voor de echte duinsoorten en minstens zo storend voor de mensen die van de duinen wilden genieten. Het was duidelijk een vreemde eend in de bijt. Dit was een 'exoot' die was ingedrongen in een zeer waardevolle natuurlijke omgeving. Het duin verdiende een nationaal en internationaal erkende status. Die kwam er, op basis van de ruimte die de duinen bieden aan zeldzame en karakteristieke planten en dieren die op nationale en internationale beschermingslijsten staan. Voor die soorten zijn ook de Zandvoortse duinen belangrijk, als schakel in een internationale duinketen van Denemarken tot diep in Frankrijk.

Politieke veranderingen

Paste het habitat 'circuit' nog wel in de duinen? Van veel kanten kwam een duidelijk nee en ook de Stichting Duinbehoud bemoeide zich er intensief tegenaan. De eerste grote tegengeluiden kwamen echter uit Zandvoort zelf. De

gemeenteraad wilde eind jaren zestig het circuit van tafel vegen, maar dit duurde niet lang. Enkele jaren later werd het circuit omarmd met een contract tot 1988. In 1987 kwam er een college van andere politieke kleur, dat volgens zijn programma het circuit weg wilde hebben. Echte besluiten werden helaas steeds uitgesteld, hiervan kwam afstel en daar verdampte de stoere taal.

Ook in de provincie liep het zo. Gedeputeerde Staten poetste eind jaren zeventig het circuit volledig van de streekplankaart. Nu stak Provinciale Staten er een stokje voor, na veel politiek gesoebat, met een uiterst krappe meerderheid. Men vond (of meer hoopte) dat het om een habitat van Nationaal Belang ging. Of dat nu zo is, is te betwijfelen, nu we vooral 'ondersoorten' aantreffen van het kaliber achteruitrijbotswagens en auto's slippend op groene zeep.

De Grand Prix is overigens wel diverse keren naar de duinen gelokt, maar alweer voor het laatst in 1985. Daarna was er te veel ruzie tussen de circuitbeheerder en de 'internationale beheerder van de Grand Prix-soort'. Vanaf 1985 moet de internationale naam komen uit 'beheersactiviteiten' met weinig verheffende namen als Marlboro-races. De internationale autobond vindt nog altijd dat het circuit niet gaat voldoen aan de eisen die de GP stelt. Maar in de tussentijd is er wel een 'interimcircuit' voortgezet, waarbij weer nieuwe duinen op de schop zijn gegaan.

Geluidhinder

Toen de Wet Geluidhinder begin jaren '80 een feit werd dachten sommigen dat de pret nu eindelijk voorbij zou zijn. Daar was de wet natuurlijk niet voor, want voor bestaand gebruik waren er regels over maximale geluidhinder. Dat klinkt mooi, ware het niet dat er even zoveel uitzonderingen in de wet stonden. Hier kon de habitatbeheerder handig en dankbaar gebruik van maken. Voor de Grand Prix moest immers flink herrie worden gemaakt, gedurende vijf volle dagen. Dit mocht volgens de Raad van State een bijzondere bedrijfsomstandigheid heten. Wat herrie betreft klopt dat wel en het is ook zeker bijzonder dat de Grand Prix waarvoor het bedoeld is al 17 jaar niet meer voorkomt.

In de eerste helft jaren '90 gaven Kabinet en de Tweede Kamer het habitat uiteindelijk ook een internationale status. Het mocht proberen als A-merk verder te gaan, onder tien voorwaarden. Ook mocht het duingebied niet verder worden

aangetast. In die periode is een 'beheers- en inrichtingsplan' opgesteld voor het circuithabitat om aan te geven hoe men dacht te gaan voldoen aan die tien gestelde eisen. Of nu aan deze eisen is voldaan bestaat verschil van mening. Gedeputeerde Staten van Noord-Holland zeggen van wel en Duinbehoud geeft - zoals gebruikelijk keurig met redenen omkleed - een uitgesproken onvoldoende.

Intussen kreeg gelukkig ook het duingebied een beleidsmatige opkikker. Delen zijn onder de Europese Habitatrichtlijn gebracht en de regering gaf de naburige duinen de status van Nationaal Park. De omliggende duinen zijn tot stiltegebied verklaard. Het laatste voor wat het waard is, met zo'n merkwaardig naburig habitat met al die lawaaiige exoten erin.

Geschorste vergunningen

Zo ontstond de huidige situatie. De discussie gaat niet meer over óf, maar over hóe en met welke vrijheden er kan worden geracet. Het getouwtrek gaat vooral over de 'beheerskwesaties'. Duinbehoud is tal van keren tegen de vergunning Wet Geluidhinder in beroep gegaan en ook diverse malen in het gelijk gesteld. Hierdoor werd dan de vergunning geschorst. Dat is ook nu weer aan de gang, want men probeert het gebruik weer op te rekken en het milieu verder aan te passen om de Grand Prix bin-

nen te halen. Noord-Holland is van plan een milieuvergunning af te geven die het aantal dagen ongeremd lawaai oprekt tot zes en ook nog op zes andere dagen forse overschrijding van de geluidshinder toestaat. Zo gaat dat, onder de noemer van internationale concurrentie en zo. Natuurlijk organiseert Duinbehoud verzet tegen deze salamipraktijk (zie ook de duinkrant). Is de consequentie van de ligging in de duinen niet dat er duidelijke grenzen gesteld worden? Waarom is er eigenlijk in de jaren '80 niet geluisterd naar verstandige mensen, die zeiden dat je nog volop lawaai- en groeirimte kon benutten op plaatsen als de Moerdijk (Maasvlakte)?

Als je zo lang terugkijkt, is het een bizar, Kafkaiaans, verhaal met veel zijden draden en met miljoenen aan belastinggeld die erin zijn gepompt. Eén van onze grootste herrieschoppers ligt naast een stiltegebied, Nationaal Park, Habitatrichtlijngebied en in één van de mooiste en potentieel aantrekkelijkste duingebieden van West-Europa. En waarom? Niet vanwege een noodzakelijk maatschappelijk belang, maar vanwege de liefhebberij van een relatief kleine groep mensen en de sportbeoefening van een nog kleiner aantal mensen. Het is het verhaal van een habitat en een soort met een bijzondere overlevingsdrang.

CHARLES VAN SCHAİK IS ADVISEUR VAN STICHTING DUINBEHOUD